

25.5.2020

Hallintovaliokunnalle
hav@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 20/2020 vp)

Otsikkoasiassa valtiovarainministeriö esittää kunnioittaen seuraavaa:

Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtiokonttorista annettua lakia sekä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annettua lakia. Ehdotettujen lainmuutosten tarkoituksena on mahdollistaa henkilötietoja sisältävien tietojen luovuttaminen käytettäväksi uusissa analysointi- ja raportointipalveluissa.

Esityksen mukaan Valtiokonttori tuottaisi analysointi- ja raportointipalveluja valtion hallinnolle sekä saisi tehtävän hoitamisen edellyttämät välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä. Valtiokonttori toimisi valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalvelujen tietojen rekisterinpitäjänä.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus tuottaisi analysointi- ja raportointipalveluja virastoasiakkailleen ja se saisi tehtävän hoitamisen edellyttämät välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus toimisi talous- ja henkilöstöhallinnon analysointi- ja raportointipalvelujen tietojen rekisterinpitäjänä.

Esitykseen sisältyy lisäksi analysointi- ja raportointipalveluista erillinen yhteisrekisterinpitäjyyttä koskeva säädös, jonka mukaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon nykyisten tehtävien ja palvelujen tuottamisessa tarvittavien tietojen osalta Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus olisi yhteisrekisterinpitäjä eräiden asiakkaidensa kanssa.

Tietojen hyödyntäminen Analysointi- ja raportointipalveluihin tietoja luovutettaessa salassapitosäännöksistä poikkeaminen on tarpeen, jotta saadaan kattava tietopohja tulosten ja niitä koskevien johtopäätösten oikeellisuuden varmistamiseksi. Tietoja voi luovuttaa analysointi- ja raportointipalvelutoimintaan, jossa varmistetaan kokonaisarviona, ettei useista lähteistä yhdistetyistä tiedoista kasaudu korkeamman suojaustason tai turvallisuusluokituksen mukaisia tietoja (kasautumisvaikutus).

Erityisesti turvallisuussektorin eli Rikosseuraamuslaitoksen, Rajavartiolaikoksen, suojelupoliisin, poliisin, maahanmuuttohallinnon, pelastustoimen ja hätäkeskustoimialan, siviilikriisinhallinnan, Puolustusvoimien ja Puolustushallinnon rakennuslaitoksen sekä Kyberturvallisuuskeskuksen tietojen kasautumisvaikutusten osalta käydään luovutettavat tiedot yksityiskohtaisesti läpi.

Analysointi- ja raportointipalveluissa käsiteltävät tiedot eivät sisällä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7–11 kohdan mukaisia kansainvälisiä

suhteita, rikosten torjuntaa, yleistä turvallisuutta, poikkeusoloihin varautumista, Suomen turvallisuutta, maanpuolustusta tai valtion- ja kansantalouden toimivuutta koskevien asiakirjojen tietoja.

Valtiokonttorille ja palvelukeskukselle ehdotettavien analysointi- ja raportointipalvelutehtävien tavoitteena on saada käyttöön yhteisten palveluntuottajien rekistereissä olevia valtion virastoja ja laitoksia koskevia toiminnan ja talouden tietoja ja hyödyntää tietoja valtionhallinnon toiminnan kehittämisessä, ohjauksessa ja johtamisessa. Valtion yhteisiä palveluja tuottavat Valtiokonttori (rahoitus ja taloushallinto), Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (talous- ja henkilöstöhallinto), Hansel Oy (hankinnat), Haus kehittämiskeskus Oy (koulutus), Senaatti-kiinteistöt (toimitilat), Valtion tietojen ja viestintätekniikkakeskus (tietohallinto) sekä Digi- ja väestötietovirasto (hanketiedot). Valtionhallinnon toiminnan ja talouden yhteisiä tietoja hyödynnetään analysointi- ja raportointipalvelujen avulla valmistelun ja päätöksenteon tukena.

Keskeiset analysointitoiminnan aihealueet liittyvät henkilöstöön ja talouteen sekä erilaisiin substanssiprosesseja tukeviin toimeksiantoihin. Analyysit koskisivat tyypillisesti muun muassa henkilöstöresurssien kartoittamista, vaihtuvuutta, osaamista, työhyvinvointia, työkyvyttömyyden kustannuksia ja valtion henkilöstön alueellista sijoittumista sekä talouden osalta hallinnon toimintojen tuottavuutta, valtion ICT-menoja ja maksullista toimintaa. Lisäksi voidaan tehdä esimerkiksi työympäristömuutosten vaikutuksiin ja matkustamiseen liittyviä analyysejä sekä toimeksiantokohtaisesti substanssiprosessien kehittämistä tukevia analyysejä.

Senaatti-kiinteistöjen osalta valtiovarainministeriö on valmistellut erillisen eduskunnan käsittelyssä parhaillaan olevan hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 31/2020 vp). Esityksellä on tarkoitus perustaa Senaatti-kiinteistöjen tytäriyhtiö Puolustuskiinteistöt.

Tietosuoja ja -turva

Perustuslain 10 §:n mukaiseen yksityisyyden suojaan kuuluvat henkilötiedot, joiden suojasta säädetään tarkemmin lailla. Euroopan parlamentin ja neuvoston tietosuoja-asetus sääntelee henkilötietojen käsittelyä ja asettaa sille reunaehdot. Tietosuoja-asetusta tarkentaa kansallinen lainsäädäntö, tietosuoja laki (1050/2018).

Tietosuojaa koskevassa sääntelyssä henkilötiedoilla tarkoitetaan tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja. Tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erityisistä henkilötietoryhmistä. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa erityisiä henkilötietoryhmiä koskevan käsittelyn osalta säädetään, että tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä.

Toiminnassa voidaan käyttää myös muuta analysointi- ja raportointipalvelujen toteuttamisen kannalta tarpeellista tunnistetonta tietoa sekä muuta julkista tietoa.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista analysointi- ja raportointipalveluissa käsitellään vain sairauspoissaolon kestoa koskevaa tietoa. Muutamassa EU-maassa tällainen tieto on jo luokiteltu erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvaksi tiedoksi ja sen vuoksi kyseiseen tietoon sovelletaan tässä esityksessä erityisiin henkilötietoryhmiä koskevia säännöksiä. Muita kyseisen ryhmän tietoja ei käsitellä analysointi- ja raportointipalveluissa.

Analysointi- ja raportointipalvelun kohteena eivät ole eduskunta eivätkä sen yhteydessä tai valvonnassa toimivat eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Ihmisoikeuskeskus, Ulkopoliittinen instituutti eikä Suomen itsenäisyyden juhlarahasto. Yhteisten palveluntuottajien rekistereissä mahdollisesti olevat muut valtion tai valtion ulkopuolisten organisaatioiden tiedot jäävät niin ikään tarkastelun ulkopuolelle. Näitä valtiollisia toimijoita ovat Suomen Pankki ja Huoltovarmuuskasutus. Kyseisten toimijoiden tietoja voidaan käyttää kuitenkin mukana valtiotason summatiedoissa vertailutietojen laatimiseksi.

Analysointi- ja raportointipalveluissa hyödynnettävät tiedot luovutetaan teknisen rajapinnan avulla. Valtiokonttorilla tai palvelukeskuksella ei ole suoraa pääsyä tietoja luovuttavien tahojen rekistereihin.

Valtiokonttori ja palvelukeskus sopivat tarvittavista tietoturva-vaatimuksista ja niiden edellyttämistä toimenpiteistä tietojen luovuttavien virastojen ja erikseen vielä kunkin turvallisuussektorin viraston kanssa. Menettelyllä varmistetaan, että virastojen henkilöstön tai yhteiskunnan turvallisuus eivät vaarannu. Yhteisten palveluntuottajien rekistereihin ei kuulu puolustusvoimien tällä hetkellä käytössä oleva henkilötietojärjestelmä. Sen tietoja voidaan käyttää analysointi- ja raportointipalveluissa vain yleisemmällä tasolla.

Tietojen kaikissa käsittelyvaiheissa varmistetaan tietosuojat. Tiedot on pseudonymisoitava ennen niiden siirtämistä analysoitavaksi ja julkaistavat tulokset on anonymisoitava tai aggregoitava siten, että yksittäistä henkilöä ei tiedoista voi tunnistaa.

Rahoitus

Rahoituksen osalta Valtiokonttorille on myönnetty analysointi- ja raportointipalvelujen toteuttamiseksi yhteensä 800 000 euroa vuosille 2017–2019 ja 850 000 euroa vuosille 2020–2021. Jatkossa Valtiokonttori vastaa toiminnan järjestämisestä ilman erillisrahoitusta. Lisäksi Valtiokonttori on ehdottanut toimintamenojen lisäämistä tiettyjen pysyvämpien tietojohdamisen toimintojen osalta, joista sovitaan talousarvionmenettelyssä.

Palvelukeskuksen virastoille tarjoamat suoritteet ovat asiakkaille maksullisia Palvelukeskuksesta annetun lain mukaisesti.

Lakien voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2020.

Neuvotteleva virkamies

Jarmo Huotari

Finanssineuvos

Markus Siltanen

Erityisasiantuntija

Pauliina Pussinen